

Ik ben hier!

Over het boek

Auteur: Joke van Leeuwen

Illustrator: Joke van Leeuwen

Uitgeverij: Querido

Over de maker

Joke van Leeuwen (1952) is een doorgewinterde schrijfster met heel wat kinderboeken maar ook werk voor volwassenen, poëzie en theater op haar palmares. Haar werk is veelvuldig vertaald en bekroond, o.a. met de Theo Thijssenprijs en de Duitse James Krüss Preis voor haar kinderboeken en de Constantijn Huygenprijs voor haar hele oeuvre. Van Leeuwen verhuisde als tiener van Nederland naar België waar ze nu nog steeds in Antwerpen woont. Haar stijl is origineel, levendig en vol verwondering. Ze illustreert haar kinderboeken zelf met typische, eigenzinnige zwart-wit tekeningen.

1. VOOR HET LEZEN

Wanneer het water komt in het stadje Wolem, is Jona net in slaap gevallen op het dak van haar vaders kantoor. Wanneer ze naar beneden gaat, is iedereen weg. Een beetje zoals wanneer je te lang in bed gelegen hebt en iedereen al het huis uit is, of zoals de achtergelaten Kevin in de filmklassieker "Home Alone" of de kinderen in de YouTube remake van de Zoete Zusjes.

- Wat kan Jona doen nu ze helemaal alleen is?
- Wat kan ze niet doen (omdat je er anderen voor nodig hebt, omdat het eng is, omdat het niet leuk is om alleen te doen, ...)?

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Jona's vader werkt in een hoog kantoorgebouw. Na schooltijd moet Jona zich daar in stilte bezighouden tot vader klaar is. Op een dag valt ze in slaap op het dak. Wanneer ze wakker wordt, is iedereen weg en staat de stad onder water. Jona bedenkt manieren om gered te worden en de tijd te doden tot het zover is.

2.2. Personages

De meeste boeken worden bevolkt door veel personages, of op zijn minst toch twee die op elkaar kunnen reageren.

- Hoe zit dat in dit boek? (Jona is voor grootste stuk van het verhaal alleen)
- Wie zijn Jona's tegenspelers voor het water komt? (moeder, vader, de vrouw in het toilet)
- En erna? (de fotokaders, de zelfgemaakte buikspreekpop, de duif)
- Wat kom je te weten over Jona? Denk hierbij zowel aan tekst als illustraties (enig kind, overleden moeder, werkende vader, veel verbeelding, creatief, weetjesmens, grappig)

- Welke categorie ontbreekt hier? Of nog, als je naar je lijstje kijkt over Jona, waarover weet je dan heel weinig? (hoe ze eruit ziet)
- Hoe denk je dat Jona eruit ziet? In welke mate laat je je hier leiden door de eerder algemene tekeningen? (ronde neus, iets langer dan kort haar)

OPDRACHT

MATERIAAL

-
- Kopieën van pagina 41 voor alle juryleden en begeleider
-
- Wit papier
-
- Pennen/stiften/kleurpotloden/eventueel verf & borstels
-

Op pagina 41 staat een vragenlijst die Jona zich voorstelt om vermiste mensen terug te vinden. Ook hier valt op dat er behalve de neus en het haar geen uiterlijkheden worden vermeld! Alle juryleden en de begeleider vullen individueel een vragenlijst in over zichzelf. Vouw dicht en steek in een doos. Trek nu één voor één een lijst uit de doos en ga de vragen af. Kan je raden welk jurylid/begeleider dit is?

- Vond je deze vragenlijst handig? Waarom wel/niet?
- Hoe ziet een 'echte' vragenlijst eruit volgens jou?
- Tot slot, bedenk samen een nieuwe vragenlijst en test uit.

2.3. Stijl

- "Ik ben hier!" wordt in recensies genoemd als typische van Leeuwenstijl. Dat is een combinatie van taal en beeld zoals ook in bijv. "Iep!" of "Deesje." Bekijk bijv. samen het hoofdstuk "Het dak" (pp.19-25). Het hoofdstuk begint met "Op een dag ontdekte Jona het dak van het hoge gebouw."
 - Wat komt er daarna? (een stukje over wc's en muziekjes bij het plassen)
 - Is dat wat je op dat moment verwacht?
 - Wat doet de auteur hier? (de associatieve gedachtengang van Jona volgen)
 - Wat kom je zo te weten over Jona? (dat ze veel fantasie heeft)
- Kijk nu verder naar pagina 20 waar tekeningen een deel van het verhaal vertellen.
 - Beschrijf de tekenstijl. Mogelijke woorden: kleur/zwart-wit, getekend/geschilderd, paginagroot/stukje pagina, aanvullend/tekstvervangend, grappig/levensecht/overdreven, ...
 - Houd je van deze stijl?
 - Past de stijl bij het verhaal? En bij het personage van Jona?
- Blader naar pagina 24-25.
 - Wat doet Jona hier? (het woord Dnjepr roepen op het dak)
 - Waarom doet ze dat? (ze is een weetjesmens, ze houdt van het woord, ze was even klaar met "mooi stil zijn")
 - Waarom kiest de schrijfster hier voor een tekening in plaats van alleen tekst? (humor, contrast met de rustige 'stille' bladspiegel van tekst en de tekening en andere typografie, tekening neemt blad over zoals roepen de stilte overneemt, verandering van perspectief van bovenaf tilt je even uit het verhaal als lezer)

2.4. Genre

Het verhaal is een eigenzinnige en geactualiseerde versie van het eeuwenoude zondvloedverhaal.

Voorbeelden vind je in het Mesopotamische verhaal van Utnapishtim en de Bijbelse versie met Noach/Noë.

- Boeken en verhalen worden vaak in categorieën ingedeeld. Je hebt spannende boeken, romantische of waargebeurde. Er zijn dierenboeken en griezelige boeken. In welke categorie zou je dit boek indelen?
 - Tip 1: de groep is nog niet genoemd. Tip 2: het verhaal van Noach/Noë en de ark behoren ook tot deze groep.
- Welke elementen van een zondvloedverhaal of het-water-komt-verhaal vind je in "Ik ben hier!"? (alles onder water, waarschuwingen maar genegeerd, iedereen is weg op één mens na, het duurt een aantal dagen en nachten, hoop op redding, vlak voor de redding verschijnt er een duif, er wordt daarna niet veel meer gezegd over de dagen van tijdens de vloed en al helemaal niet dat het erg was)
- In welke opzichten wijkt het verhaal af van het genre? (geen god/en – al komt de redding wel van bovenaf met het vliegtuigje dat haar ziet, geen dood, geen dieren, geen boot)
- Vind je dit, alles in beschouwing genomen, een goed zondvloedverhaal? Motiveer.

2.5. Tijd

- Wanneer speelt het verhaal zich af? (nu)
- Waaruit leid je dat af? (kantoorgebouw, klimaatprobleem, technologie, ...)
- Hoe lang bedraagt de vertelde tijd? (enkele dagen en nachten)
- Hoe zou je de snelheid van het verhaal omschrijven? (traag)
- Hoe maakt de auteur het verhaal traag? (er gebeurt weinig; Jona wacht, zoekt en slaapt)
- Wat is het effect van dit tijdsverloop? (je krijgt een wachtgevoel als lezer, je wordt deelgenoot van Jona's gevoelens en de toenemende nood en hoop om gered te worden)

2.6. Einde

- Hoe loopt het boek af? (Jona wordt gered en geeft een ietwat vreemd interview)
- Wat vond je van dit einde?
- Wat is de boodschap hier volgens jou?
- Hoe verhoudt die zich tot de klimaatproblematiek die een grondtoon van het boek is?
- En wat vertelt het einde over de al dan niet geëvolueerde relatie tussen Jona en haar vader?
- Is het volgens jou een happy end?

3. VERWERKING: GEREGL/HET SYSTEEM

Op verschillende momenten in het boek wordt verwezen naar “regelen” en het “geregel.”

- Wat wordt er allemaal geregeld? (het werk van vader, dat Jona op kantoor is na school, evacuatie als het water zou komen, evacuatie als het water er is, de redding van zij die niet zijn weggekomen)
- Wie regelt er? (grote mensen, de overheid, anderen)
- Wat vindt Jona daarvan? (ze ondergaat het en gelooft dat het goed is, of dat wil ze toch geloven, zie p.51 de vergelijking met maskers aandoen bij vliegtuigramp)
- Wat regelt Jona zelf? (droog blijven, slaapplaats, eten, naar toilet gaan, onderbroek wassen, gezien worden)
- Wat vindt de vader over het geregel (zowel voor als na vloed)? (hij gelooft in structuur – werk, gaan eten, en Jona daar in passen; de redding kon beter dus die organiseert hij uiteindelijk zelf; hij feliciteert Jona met haar eigen geregel tijdens de vloed)
- Wat vertelt de auteur met dit verhaal over regelen? Of nog, hoe verhoudt het geregel van Jona zich tot al het andere geregel? (zelfredzaamheid van kind, structuur houdt de grote dingen recht maar als individu moet je de kleine dingen daarbinnen regelen; als er iets ernstigs gebeurt, zoals een zondvloed, heb je niet veel aan groot geregel maar moet je zelf je zaakjes regelen en actie ondernemen)

4. VERDER LEZEN

- Om 8 uur bij de ark / Ulrich Hub, Jörg Mühle (ill.) en Tjalling Bos (vert.) (Lemniscaat, 2008)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.